

CETA stilletjes van kracht, terwijl Kamer nog moet goedkeuren

By **Wilmer Heck**, www.nrc.nl
september 20ste, 2017

1. Is het niet ondemocratisch dat CETA bijna volledig van kracht wordt, terwijl veel nationale parlementen nog moeten instemmen?

Dat is maar hoe je het bekijkt. Het Europees Parlement en de Raad van ministers hebben CETA namelijk al wel definitief goedgekeurd. Omdat het verdrag zo gevoelig ligt en om tegemoet te komen aan het protest, besloot de Europese Commissie ook de lidstaten apart te laten meebeslissen. Iets wat niet nodig is, omdat handel een exclusieve bevoegdheid is van de Commissie.

Althans, als het gaat om 95 procent van de inhoud bij dergelijke brede handelsverdragen. In mei 2017 oordeelde het Europees Hof van Justitie dat EU-lidstaten wel mee moeten beslissen als er onder meer zaken zijn geregeld over arbitrage. Deze zaken blijven nationale bevoegdheden en dus betekent dit raadpleging van de nationale parlementen en soms, zoals in België, van de regionale parlementen. Donderdag treedt dan ook 95 procent van CETA in werking, niet dat gedeelte waarvoor ratificatie nodig is.

Lees hier meer over de struikelblokken voor het pas getekende CETA-verdrag:
189.000 nee-stemmers zijn al binnen

2. Wat verandert er nu CETA donderdag bijna geheel van kracht wordt?

Het belangrijkste is dat 98 procent van de wederzijdse invoerheffingen wordt afgeschaft. Volgens het ministerie van Buitenlandse Zaken gaan de Canadese invoerheffingen op racefietsen bijvoorbeeld van 13 naar 0 procent, waar Nederlandse bedrijven van kunnen profiteren. Anderzijds noemt het ministerie Canadese schaal- en schelpdieren die in Nederland mogelijk goedkoper worden. Ook wordt de wederzijdse markttoegang vergroot. Volgens Buitenlandse Zaken kunnen Europese boeren vanaf donderdag dubbel zoveel kaas naar Canada exporteren. Ook kunnen bedrijven over en weer makkelijker meedoen aan overheidsaanbestedingen. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over werknemersrechten en milieunormen. Dit is een van de pijnpunten, waar ngo's tegen ageren. EU-deskundige Ferdi De Ville van de Universiteit Gent: „In tegenstelling tot zo goed als alle andere onderdelen van het verdrag zijn deze afspraken niet afdwingbaar.”

Lees ook: Met een handelsverdrag willen Europa en Japan protectionisme tegengaan. Maken ze te veel haast?

3. Welke delen worden nog niet van kracht?

De onderdelen die onder de bevoegdheid van de lidstaten vallen. Met name afspraken over indirecte investeringen, zoals deelnemingen in bedrijven in de EU of

Canada. En het vernieuwde arbitragesysteem dat zijn omstreden voorganger vervangt. Via deze arbitrage kunnen buitenlandse investeerders een procedure starten bij een onafhankelijk tribunaal. Bijvoorbeeld als ze menen te worden benadeeld ten opzichte van ondernemers in het thuisland. Belangrijke vraag is of alle parlementen deze procedure accepteren, aangezien ook dit nieuwe systeem de reguliere rechtbanken omzeilt.

4. **Wat gebeurt er als een van de EU-landen straks toch niet ratificeert?**

Dat is nog onduidelijk, omdat zo iets nog nooit is gebeurd. Even leek het die kant op te gaan met het associatieverdrag met Oekraïne na het raadgevende referendum in Nederland. Maar kabinet en volksvertegenwoordiging besloten dit advies niet te volgen en Nederland ratificeerde uiteindelijk. Stel dat België straks niet ratificeert, omdat de Walen zich weer verzetten. Dan zijn er volgens EU-deskundige De Ville drie mogelijkheden. Er volgt waarschijnlijk eerst een politiek besluit door de Raad van Ministers. „De Raad kan

Elke werkdag de indrukwekkendste artikelen uit de wereldpers.

Canada laten weten dat CETA volledig moet worden stopgezet, maar dat is onwaarschijnlijk omdat andere EU-landen wel voorstander zijn en de Raad met gekwalificeerde meerderheid beslist”, zegt De Ville. Een andere optie is dat CETA overal volledig in werking treedt, behalve in België. Ook dat acht De Ville onwaarschijnlijk door alle praktische problemen die dat oplevert in een gemeenschappelijke markt. De Ville: „Het meest waarschijnlijke is dat CETA dan voor altijd ‘voorlopig’ in werking treedt, behalve die delen die donderdag nog niet van kracht worden.” Uiteindelijk zal een uitspraak van het EU-Hof mogelijk definitief uitsluitel geven, bijvoorbeeld als de Walen uit verzet tegen CETA naar de rechter stappen.

Lees ook: Wat is er met de Walen afgesproken? En nog 14 vragen over CETA

5. **Er zou toch een referendum komen over CETA?**

Het ‘Platform TTIP CETA Referendum’ heeft inderdaad al ruim 200.000 toezeggingen binnen van mensen die straks hun handtekening willen zetten voor het afdwingen van een referendum. Dat kan pas als de Tweede en Eerste Kamer CETA hebben geratificeerd en dat is mede door de lange formatie van een nieuw kabinet nog niet gebeurd. Ondertussen bestaat bij de initiatiefnemers de vrees dat het referendum er nooit komt, omdat een nieuw kabinet van het raadgevend referendum af zou willen. „Dat vind ik op zich al een hele slechte zaak”, zegt referendum-coördinator Niesco Dubbelboer van de stichting Meer Democratie. „Als ook het CETA-referendum wordt afgeschoten, terwijl wij dit initiatief onder de huidige referendumwet zijn begonnen, dan zou ik dat helemaal schandalig vinden.”

Oostenrijkers moesten weinig hebben van CETA, het EU-handelsverdrag met Canada. Ook de TTIP-onderhandelingen met de VS krijgen amper steun.